

Waarnemingenrubriek

De waarnemingenrubriek is gevuld met voor Nederland relevante berichten die geplaatst zijn op www.syrphidae.com de website van Bastiaan Wakkie. De berichten zijn in omgekeerde chronologische volgorde geplaatst zoals dat op de site ook gebeurt.

2004

Criorhina ranunculi

Gerard Pennards

Zondag 4 april met het mindere weer er toch even op uit geweest in het bergherbos in de Achterhoek. Op bloeiende wilg oa. *Scaeva selenitica*, *Parasyrphus punctulatus*, *Cheilosia albipila*, *Melangyna lasiophthalma* en *Meliscava auricollis*. Leukste vangst was een mannetje *Criorhina ranunculi*, later nog eentje gezien!

Cheilosia grossa betraapt op eileg op Speerdistel

Leendert-Jan van der Ent

Op 31 maart trof ik op dezelfde locatie als voorheen een vrouwtjes *Cheilosia grossa* aan die bezig was eitjes te leggen op het bladrozet van Speerdistel. Er werden min of meer random 10 a 15 eitjes (meer?) gelegd, elk eitje apart, zowel bovenop, onderop als middenop als aan de rand van een blad. Het eileggen zelf duurde maar enkele tientallen seconden waarbij het vrouwtje kriskras over de bladeren kroop en naar het leek bij toeval ergens een eitje deponeerde. De eitjes waren langwerpige eivormig, iets gekromd aan de top en zagen er net zo uit als eitjes die ik al van andere zweefvliegen heb gezien.

Cheilosia albipila

Anne Jan Loonstra

Ik zag 31 Maart in Appèlbergen bij Glimmen (Groningen) 9 mannetjes van *Cheilosia albipila*. Alle waargenomen op een zandige open plek in gemengd bos. De meeste warmden zich in de zon. Sommige zweefden op ongeveer 1 tot 1,5 mtr. hoogte, en verjaagden elkaar soms. Ik heb verschillende exemplaren meegenomen, sommige veel groter dan de andere.

Kinderfeest levert Cheilosia grossa op

Mark van Veen

Een aantal mannetjes *Cheilosia grossa* zweefden boven het kinderfeestje van Freek (31 maart, Zeist, 50 meter van mijn huis, dus helaas niet voor de tuinlijst). Als je je hand uitstak kwamen ze daarop zitten. Nadat ik dat deed, deden enkele kinderen dat ook en tot hun verbazing ging *Ch. grossa* ook op hun hand zitten. Anderen vonden die beesten toch wel eng.

Cheilosia grossa op zoek naar Speerdistel?

Leendert-Jan van der Ent

Op 30 maart 2004 zag ik een vrouwtje *Cheilosia grossa* laag vliegen boven een ruigte van Grote brandnetels. Het vrouwtje vloog ca 20-30 cm boven de vegetatie en legde hierbij een zigzagparkoers af in een bepaalde richting. Zo nu en dan ging het vrouwtje vlak boven een plant zweven of er zelf even op zitten. Dit gebeurde vaak op incidenteel in de ruigte voorkomende niet brandnetels zoals Fluitekruid, Gewone Bereklaauw of Look-zonder-Look. Eenmaal werd een poging ondernomen tot iets wat leek op eiafzet en wel in een rozet van Speerdistel. Andere distelsoorten komen op deze locatie niet voor. Het leek er op dat *C. grossa* visuele aspecten van planten gebruikt (vorm of misschien ook kleur?) voor het herkennen van mogelijke waardplanten.

Zweefjestijd

Gerard Pennards

17 maart 2004 was het zo'n mooie dag, en blijkbaar volgens de weerberichten ook de enige de komende twee weken, dat ik de verleiding niet kon weerstaan. Ik heb een dagje vrij genomen en ben weer eens in mijn favoriete wilgenbosjes in het Bergherbos gaan kijken. Inderdaad stonden er al enkele in bloei, en ik heb de eerste beestjes al weer binnen! Te vinden waren: *Episyrphus balteatus* (allemaal donkere winterwijfjes), *Melangyna quadrimaculata* (wel 20 wijfjes, sommige met kleine lichte vlekjes op tergiet 3!!), en 4 mannetjes), *Melangyna lasiophthalma*, *Eristalis tenax* (vrouwtjes), *Eristalis pertinax* (2 verse mannetjes!), *Meliscaeva auricollis* (wel 30!!), *Syrphus torvus*, *Cheilosia grossa* (1 mannetje). Verder nog wat andere vliegen, waaronder uit de familie *Ephydridae* een soort, *Ochteria mantis*, met voorpootjes als een bidsprinkhaan! Een mooi begin van het nieuwe seizoen zou ik zo zeggen!

Vroege voorjaarszweefjes op Gele Kornoelje

Leendert-Jan van der Ent

17 maart was niet alleen in het Bergherbos een mooie dag! De eerste citroentjes en tijftjaffen vlogen me om de oren. Rond mijn favoriete struweel van Gele kornoelje aan de rand van Malden was veel zweefvliegverkeer. Voornamelijk vr. *Episyrphus balteatus* (ca 20 vr.), *Eristalis tenax* (2vr.) en verder "verse" exemplaren van *Syrphus torvus* (1mn, 2vr), *Meliscaeva auricollis* var. *maculicornis* (3mn, 3vr) en *Melangyna lasiophthalma* (1mn).

Eristalis tenax

Anne Jan Loonstra

Ik zag op 24 februari, op een zonnige muur in de binnenstad van Groningen een vrouwtje *Eristalis tenax*. Ongeveer een anderhalf week later vond ik nog een dood (maar wel recent) exemplaar *Eristalis*

tenax.

Meliscaeva auricollis Karl van der Vlies

Op 27 februari 2004 ving ik een *Meliscaeva auricollis*, een mannetje, zat op een blad van Klimop. Temperatuur ong. 6 °C., met een lekker zonnetje. Vangst te Heemskerck.

Het is weer zover

John Smit ,

Gister, 14 februari, mijn eerste levende zweefvlieg gezien *Eristalis tenax*, een vrouwtje, Midden in Utrecht. Dus we mogen de netten wel weer uit het vet halen, voor we het in de gaten hebben vliegen de echt leuke beesten weer.

Eupeodes nielseni nu ook bekend uit potval.

St. Bargerveen

Uit een witte potval, geplaatst in het Wekeromse Zand (nabij Ede) in 2003, werd naast een hele reeks vliegen tot op heden o.a. een *Eupeodes nielseni* gevestigd (determinatie Jan Kuper). Het biotoop (droge halfopen en heideachtige zandgronden) komt overeen met vindplaatsen van deze soort in gebieden zoals de Drunense Duinen en de Kalmthoutse heide.

2003

Eristalinus aeneus in het binnenland

Mark van Veen

Op 24 augustus ving ik *Eristalinus aeneus* op de Plateaux, pal onder Valkenswaard. Het is een mannetje (met elkaar rakende ogen), die ik digitaal op de foto heb gezet. In Nederland is dit een kustsoort. Nu ben ik wel gewend dat je in oost-europa deze soort regelmatig tegenkomt, maar ik was er in Nederland nog niet in het binnenland tegengekomen.

Lejops bij 25 graden en stralende zon

Jeroen van Steenis

Op 3 augustus was ik in Harlingen om vervolgens op Terschelling vakantie te vieren. Aan het einde van de dag ging ik kijken of er geschikte biotopen van *Lejops* te vinden waren. Door het tijdstip van de dag (ca. 16.00 uur) en het zeer warme weer (25-28 graden) en volop zon had ik niet veel hoop om het beestje daadwerkelijk te zien. Dus op goed geluk langs de zeedijk gefietst en al zeer snel vond ik (net ten noorden van Harlingen amco 157-578) een mooie brede poldersloot met (aan de kant van de zeedijk gelegen) heen, riet en wat andere biezen. Vervolgens bij het eerste het beste hekje (ongeveer

10 meter van de heen verwijderd) mijn fiets neergezet en jawel hoor meteen raak! Een vrouwtje *Lejops* vloog op en ging zitten op een houtenpallet één meter voor mijn fiets. Zoals jullie misschien wel weten is het een erg trage vlieger en zodoende belandde het beest snel in mijn net en vervolgens in de stikpot (onder luid gejuich natuurlijk, later nog eens nagedaan door mijn zoon Arne). Vervolgens met iets meer goedemoed naar de water kant gelopen en jawel hoor daar zaten ze massaal van de bloemen te snoepen, uit te rusten op rietblaadjes of een beetje rond te vliegen aan de schaduwzijde van de Heen. Naast de ongeveer 25 exemplaren die ik sleepte op een stukje van 10 meter zaten er ook nog 1 vr *Helophilus trivittatus*, 2 mn en 20 vr *Melanostoma mellinum*, 1 mn *Platycheirus clypeatus*, 1 vr *Platycheirus fulviventris* en 2 mn en 1 vr *Platycheirus immarginatus*. Leuke vangsten, maar vooral de grote activiteit van *Lejops*, zeer lage activiteit van *Platycheirus* en het zeer warme weer maken deze vangsten zeer interessant.

Platycheirus perpallidus bij Nijmegen

Leendert-Jan van der Ent

Volgens de voorlopige atlas van de Nederlandse zweefvliegen komt {1998} *Platycheirus perpallidus* voor in de Hatertsche en Overasseltsche vennen ten westen van Nijmegen. Deze soort zou gebonden zijn aan Snavelzegge. Op 2 september 2003 ging ik dus hier kijken en bij het eerste venntje met een brede strook Snavelzegge was het meteen raak. Er vliegt hier momenteel een aanzienlijke populatie *P. perpallidus*, gemengd met *P. clypeatus*. Beide soorten vliegen op bloeiende Pijpestrootje waarbij opviel dat *P. perpallidus* alleen vloog in een strook Pijpestrootje grenzend aan Snavelzegge [normaal natte voetenwerk dus, maar niet deze zomer!], terwijl *P. clypeatus* ook in de aangrenzende strook Struik- en Dopheide te vinden was. Er vlogen ook enkele territoriale mannetjes van *P. perpallidus*, (achterlijf vrijwel geheel oranje!) zowel boven Pijpestrootje als Snavelzegge.

Eriozona syrphoides

Han Endt

Maandag 25 augustus 2003 was ik samen met een vriend mijn tuin aan het opknappen in Garderen (Veluwe). Mijn oog viel toen op een flinke hommeltachtige zweefvlieg op de bloeiwijze van een witte Allium, waarvan ik in eerste instantie dacht dat het een *Volucella bombylans* was. Ik heb toen mijn fototoestel gepakt en snel wat plaatjes geschoten. Later bij het bewerken van de foto's vond ik het wel een heel vreemde *bombylans*. De boeken erbij gepakt en wat bleek: het was een vrouwtje *Eriozona syrphoides*! En dat in mijn tuin!

Zeer donker mannetje *Sphaerophoria philantus*

Leendert-Jan van der Ent

Afgelopen dipteraweekend (25 mei 2003) ving ik bij Gortel een zeer slank en donker mannetje *Sphaerophoria philantus*. De vlekken op het achterlijf bij dit mannetje waren klein (kleiner dan *Sp. fatarum*!) en namen minder dan de helft van de lengte van een segment in. Dit komt niet overeen met de kenmerken in de *Sphaerophoria*-tabel van Mark van Veen (zie de tabellen op het internet), afgezien van de opmerking dat van *Sp. philantus* een donkere kleurvarieteit bekend is. Maar dergelijke donkere exx. zouden juist op grote hoogte voorkomen en dus niet op +40 m NAP. Zijn meer waarnemingen van dergelijke mn uit Nederland bekend? Overigens ving ik later die dag bij Vaassen een "normaal" mannetje *Sp. philantus* tussen de talloze *Sp. batava*.

Juli - komkommertijd?

Leendert-Jan van der Ent

Behalve diverse vr. *Volucella zonaria*, (2 juli Nijmegen op Akerdistel, 15 juli Malden op Bereklaauw) is het toch wel een beetje komkommertijd. Wel ving ik afgelopen vrijdag een mn. *Cheilosia caerulescens* (Intratuin Malden). Gisteren ving ik in Ermelo een vr. *Ch. caerulescens* die eitje aan het afzetten was op Huislook. Een lang weekend Noord-Eifel, midden juli op minder dan 50 km afstand van Vaals, leverde een aantal niet alledaagse Nederlandse zweefjes op. Op de camping vlogen o.a. *Epistrophe diaphana* (mn.), *Leucozona glaucia* en *L. laternaria* (beide mn.), *Cheilosia barbata* (veelvuldig; mn. met kleine donkere antennen??), *Neoascia annexa* (diverse mn; net een langgerekte *N. podagrica* maar dan zonder donkere vleugeladering). Elders trof ik langs een beek een zwerm *Sphegina spp.* aan die mn. en vr. van zowel *S. clunipes*, als *S. elegans*, als *S. verecunda* bevatte en ving ik de fraaie zweefvlieg *Eriozona syrphoides* (vr.).

Eumerus sabulorum

Chiel Jacobusse

Op 14 juli jl ving ik bij Dishoek op Walcheren 2 mn *Eumerus sabulorum*; zo ongeveer op de plek waarde de soort meer dan 25 jaar geleden ook gevangen werd. Verder deze week 2 Zeeuwse vangsten van *Pipiza lugubris*.

Leucozona glaucia

Han Endt

Op 21 juli besloot ik om wat te gaan fotograferen op de oude vuilnisbelt ten oosten van Ermelo (174-479). Dit terrein is zeer de moeite waard: ik heb er al meer dan 90 soorten zweefvliegen gezien. Na wat foto's genomen te hebben van o.a. *Cheilosia illustrata* en *Chrysogaster solstitialis* zag ik plots een vreemde zweefvlieg. Ik dacht meteen aan één van de slankere *Leuzona's* en kon snel een plaatje schieten. Thuis gekomen bleek de foto prima gelukt: het was een mannetje *Leucozona glaucia*. Als ik de zweefvliegtabel er op na lees is die buiten Limburg beslist niet gewoon.